

Medzinárodná asociácia sudcov – 1. študijná komisia

Porto, 7. – 10. septembra 1998

Závery

Rôzne osobitné opatrenia zavedené v jednotlivých krajinách na riadenie zvyšujúceho sa počtu nápadu vecí na súdoch

Prvá študijná komisia pokračovala v práci, ktorú začala za poslednom kongrese v Puerto Rico.

Komisia pokračovala zbieraním užitočných informácií o regulovaní a riešení, ktoré prijali jednotlivé krajiny konfrontované s narastajúcou pracovnou záťažou súdov. Osobitnú pozornosť venovala ťažkostiam pri riešení civilných (nie trestných) vecí v rozumnom čase. Diskusie sa zúčastnili delegáti z 30 krajín celého sveta. S výnimkou jednej alebo dvoch šťastných krajín, je čas, ktorý trvá od prijatia veci na súd a prijatia rozhodnutia považovaný za nadmerný. Pomalá justícia podkopáva dôveru verejnosti v systém justície. Komisia považuje za životne dôležité pre každú jurisdikciu posunúť vpred reguláciu nápadu vecí a použiť dostupné zdroje na zlepšenie služby pre verejnosť.

Problém slimačieho tempa má zrejme dva mimoriadne dôležité aspekty, ktorými sú nadmerný čas, ktorý potrebujú účastníci na prípravu veci a súdy na riešenie vecí.

1. Počas prípravy právnikmi

Tradíciou mnohých krajín je nechať kontrolu postupu konania v rukách účastníkov, až kým nie sú pripravení prezentovať vec na rozhodnutie sudcu.

Zavádzajú sa aj ďalšie zmeny na odstránenie kontroly rýchlosti konania zo strany účastníkov a nahrádzajú sa intervenčným súdnym manažmentom buď v inštancii účastníkov alebo stanovením rigoróznejším procesným rámcom.

Diskutovalo sa o tom, či direktívne intervencie sudcu sú oprávnené. Avšak všeobecne je akceptované a dokonca považované za zrejmé, že účastníci si želajú rýchlu spravodlivosť. Tento princíp je stanovený v niektorých medzinárodných dohovoroch. „Justícia odložená je justícia odmietnutá“.

Ďalej je považované za bežné, že účastník akceptuje pravidlá súdu na dosiahnutie najlepšej možnej praxe v záujme všetkých účastníkov.

Dobrá organizácia vyžaduje však citlivosť voči individuálnym požiadavkám každého prípadu a umožňuje stranám spomaliť bežné procedúry, ak sú pre to rozumné dôvody.

Aktívnejšia a direktívna úloha pre sudcu v súdnom konaní predstavuje viac práce, ktorá je oprávnená, len ak pomôže účinne dosiahnuť rýchlejšie spravodlivosť. Každá súdna intervencia musí pozitívne prispieť k prípadu, ak to nie je možné dosiahnuť jednoduchšími prostriedkami. Legislatíva ako aj súdy, účastníci a ich právní

poradcovia sa musia zamerať na tento aspekt problému, inak sa zvyšuje riziko, že procesy budú neoprávnené komplikovanejšie a drahšie a že momentum prípadov sa spomalí a nie zrýchli.

2. Spracovanie súdom

Čas stratený po tom, ako je vec pripravená na rozhodnutie súdu očakávajúcu dostupnosť sudcu, je neoprávneným prieťahom, ktorý postihuje strany. Nadmerný čas medzi tým, ako je vec pripravená na rozhodnutie, až kým ju sudca vykoná, odhaľuje nerovnováhu medzi nápadom vecí na súde a dostupnosťou súdnych zdrojov. Toto spôsobuje disfunkčnosť justície bez ohľadu na dôvody. Ak je nerovnováha medzi nápadom vecí a súdnymi zdrojmi, pričom súdnictvo by malo využívať dostupné zdroje účinne, zodpovednosť za poskytovanie primeraných zdrojov je v rámci plnenia funkcií štátu.

Medzi riešeniami, ktoré môžu byť prijaté v legislatíve alebo vo výhodnej praxi sú:

- zníženie proporcie vecí závislých na súdnom rozhodnutí
- alternatívne riešenie sporu zmierovaním/mediáciou, ktoré sa zdá byť najúčinnnejšie
- dočasné riešenie je „hodnotenie“ vecí, ktoré pozostáva z nestranného hodnotenia a indikácie pravdepodobného výsledku právnikom, výsledok ktorého účastníci môžu akceptovať a ktoré ak je akceptované, sa stáva vykonateľné; ak takéto hodnotenie nie je akceptované a vydané súdne rozhodnutie je zhodné, účastníkovi, ktorý neakceptoval hodnotenie, môže byť uložené znášať náklady procesu
- lepšie riadenie jednotlivých vecí a štandardné riadenie toku vecí
- obmedzenie ústnych a písomných podaní
- stanovenie rozumného časového rámca, ak sú vydané zásady pre kroky prijaté vo veci pripravenej na rozhodnutie
- obmedzovaním, pokiaľ je to rozumné, požiadavky na plné a celkové rozumné rozhodnutie súdom prvého stupňa. Viaceré krajiny prijímajú rôzne spôsoby na takéto riadenie v záujme rýchlej spravodlivosti pre účastníkov spôsobmi, ktoré by nemali znížovať práva účastníkov
- vstup rozhodnutia sumárnym procesom predmetom strán zachovávajúcim právo následne požadovať odôvodnené podrobné rozhodnutie
- sumárne rozhodnutie na základe práva účastníkov na rozumné podrobné rozhodnutie na základe odvolania sa proti sumárnemu rozhodnutiu
- ex tempore ústne rozhodnutie, ktoré môže byť akceptované účastníkmi a stane sa vykonateľné; ak takéto rozhodnutie nie je akceptované (a je akceptované v krajinách, kde je dostupné v 75 % alebo v 80 % prípadoch) musí byť poskytnuté podrobne písomne.

Komisia záverom preskúmala prax riešenia vecí na základe „prvý prišiel, prvý dostal“ (alebo „prvý dnu, prvý von“). Pravidlo poradia je pod tlakom nadmerného nápadu vecí. Bola vyjadrená obava o legislatívach stanovujúcich priority bez hodnotenia následných dôsledkov na inú povahu vecí a efektívnosť nákladov. Nevýhody vyplývajúce z chybných súdnych zdrojov a čakacích lehôt by mali dopadať na všetkých účastníkov rovnako.